

“QUI ENSOPEGA EN UN LLOC PLA...”

Si la vila de Monistrol de Montserrat és coneguda per un personatge, aquest és el metge, músic, escriptor i polític Joan Carles i Amat (1572-1642). Va ser alhora un diletant, un lletraferit i un erudit. Avui en dia hi ha a Monistrol una plaça i un espai cultural que porten el seu nom.

L'Associació Joan Carles i Amat ha tingut la bona pensada de reeditar els seus famosos *Quatre-cents aforismes catalans*, amb una brevíssima semblança de l'autor escrita per l'historiador Carlos Pizarro i una revisió crítica del text, més profunda i igual d'encertada, escrita pel gran paremiòleg Víctor Pàmies.

La primera edició que es coneix dels aforismes és de 1636. Va ser una obra molt popular publicada ininterrompudament d'aleshores ençà. Fins i tot el 2002 se'n va fer una edició digital. I doncs, què té d'especial la nova edició en paper? Doncs la presentació del personatge i de l'obra en qüestió, amb un parell d'esmenes que Víctor Pàmies sap ressaltar de seguida.

La primera és que Carles és el primer cognom i no forma part del nom compost Joan-Carles, tal com van consignar erròniament Pere Marcet i Joan Solà en la *Història de la lingüística catalana 1775-1900*. La segona és l'anècdota que relata Carles Bosch de la Trinxeria sobre com va trobar aquesta obra, el 1890, en el mercat dels Encants de Barcelona. Mig rosegat per les rates, va comprar el llibret “de paper fumat” per 5 cèntims “y á la nit, dins ma cambra de la fonda d'Espanya, del carrer de St. Pau, lo llegí fentme passar un rato agradablíssim”.

Tu diràs! Els aforismes enganxen: “Gran cura el metge té / del malalt que paga bé”, “Les lletres molt bones són / però no les vol el món”, “Qui ensopega en un lloc pla / en lloc aspre, què farà?...”

Però aquesta edició, senzilla i polida, té un parell de mèrits addicionals. L'un és la reproducció de 13 portades històriques, des de l'edició de 1642, a càrrec de Hieronym Palol de Girona, fins a una

DITES CATALANES. QUATRE-CENTS AFORISMES DE JOAN CARLES I AMAT

Autors: Carlos Pizarro i Víctor Pàmies

Editorial: Edicions Morera

Pàgines: 56

Preu: 12 euros

La primera edició que es coneix és de 1636. Va ser una obra molt popular publicada ininterrompudament d'aleshores ençà

Il·lustració de la coberta d'una edició dels ‘Quatre-cents aforismes catalans’ de l’any 1879 ASSOCIACIÓ JOAN CARLES I AMAT

edició de la segona meitat del segle XIX (devia ser la que va comprar Bosch de la Trinxeria?). L'altre és la reproducció d'una edició de Narcís Oliva de Girona, del segle XVIII, al costat de la qual hi ha la versió en català modern. El lector pot contrastar les dues versions, amb apunts a peu de pàgina per si algun sig-

nificat se li escapa.

En aquest acarament, destaca una introducció en què el monistrolenc escriu “composts” (edició de 1642) i la versió moderna indica “composats”. “Pàmies amat, no esguerris el resultat / del que ha escrit tan i tan bé el bo de Carles i Amat.”